

stellen wie den accountant aanstelt. En het is dan evenzeer logisch om die aanstelling niet in handen van de te controleren instantie te leggen.

Bij een goeden accountantsstand is die „functieverdeeling” niet noodig. Maar zij vormt een toegevoegde zekerheid welke, gezien de beperktheid die de menschheid nu eenmaal ook op moreel gebied telkens weer toont, met dank aanvaard kan worden.

De wet wijdt ook nog aandacht aan een mogelijk conflict tusschen den accountant en de gecontroleerde vennootschap. Een dergelijk conflict lost zich, wanneer het crop aankomt, h.t.l. daarin op, dat de accountant zich terugtrekt. In Duitschland zal dat minder eenvoudig zijn, omdat de moeite door dat terugtrekken aan de zaak veroorzaakt, veel grooter is dan hier. Immers, rechtens kan geen jaarrekening worden vastgesteld, zonder handteekening van den accountant.

De wet heeft getracht teneinde deze moeilijkheden te verkleinen, althans één bron van conflicten te stoppen. Wanneer directie en accountant van meening verschillen over de eischen, door de wet gesteld aan een onderhavige jaarrekening, kunnen zij zich wenden tot een daartoe in het leven geroepen instantie, aangeduid als „Spruchstelle”, welke een uitspraak doet, die bindend is voor partijen en, dat is van belang, bindend ook voor alle overheidsorganen welke met die jaarrekening te maken zullen hebben.

Dr. *Buchholz* heeft tegen deze bepaling bezwaren. Hij is van meening dat kwesties als dezen behooren te worden geregeld door adviezen, gegeven vanwege het Institut der Wirtschaftsprüfer, en wil dus een toestand scheppen gelijk aan die in ons land, waar de accountant in lezingen, artikelen e.d. van leidende collega's, een leidraad vindt bij beslissingen in conflicten met zijn cliënten.

Schrijver is het met deze bezwaren niet eens. Ongetwijfeld zit er in de gedachte, dat een accountant, in conflict geraakt met een cliënt, een beslissing neemt, waarmede hij het mischien zelf niet eens is, maar welke hem wordt opgelegd door een rechterlijke instantie, op het eerste gezicht iets onsympathiëks. Vooral wanneer men bedenkt dat hij door de uitspraak van het desbetreffende college te allen tijde is gedekt, omdat niemand die uitspraak kan aanvechten, noch de cliënt, noch enig overheidsorgaan.

Maar dit onsympathieke verdwijnt wanneer men zich realiseert dat de „Spruchstellen” alleen uitspraak doen in kwesties van wetsuitleg. En in de juridieke sfeer moet ieder geschil tenslotte een oplossing vinden door uitspraak van een bevoegde instantie. Welnu, het kan nooit anders dan goed zijn om die instantie reeds onmiddellijk bij het ontstaan van een geschil in te schakelen. Dat voorkomt veel moeite en noodlooze wrijving.

Terwijl de invloed van beroepsgeenoten in die rechtsprekende colleges evengoed tot uiting kan komen als in adviezen, door de accountantsorganisatie verstrekt. Op welke wijze dat zou kunnen is niet te zeggen, omdat het beschikbare materiaal weinig aanwijzing geeft omtrent samenstelling en werking der „Spruchstellen”. Maar wanneer er al geen accountants in kunnen worden opgenomen als leden, zal de mogelijkheid om ze als deskundigen te hooren, in ieder geval wel zijn open gelaten.

Hoe het ook zij, de ontwikkeling van ons beroep in Duitschland vertoont aspecten, welke de aandacht ten volle waard zijn. Men moge tegen de Regeering, welke daar de macht in handen heeft, inbrengen wat men wil, zij zal er nooit met recht van kunne worden beschuldigd dat zij het leven saai maakt. Ook het accountantsleven niet.

DE NIEUWE WET OP DE NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP IN DUITSCHLAND

Elders in dit nummer deden wij enkele mededeelingen omtrent de taak van den accountant ingevolge de nieuwe wettelijke bepalingen op de naamlooze vennootschap in Duitschland.

Om der wille van het belang van deze aangelegenheid doen wij hieronder nog enkele aantekeningen volgen.

1. De eerste der aantekeningen betreft de houding van den accountant tegenover het jaarverslag. Tweeërlei standpunt is t.a.v. die houding mogelijk. Men kan stellen dat de accountant met het jaarverslag niets te maken heeft, omdat dit een stuk is, door anderen opgemaakt en door anderen ondertekend.

Dit standpunt bevredigt in zooverre niet, dat het jaarverslag, dikwijls gepubliceerd tegelijk met de jaarrekening, en op de algemeene vergadering steeds tegelijk met die jaarrekening aangeboden, op de balans een bepaald licht kan werpen, waardoor de goedkeuring van den accountant minder op haar plaats is, dan ze oorspronkelijk, zonder lezing van het jaarverslag, scheen.

Voor het minst zou men dus van den accountant moeten verlangen dat hij het concept-jaarverslag leest, alvorens een besluit te nemen omtrent het al of niet teekenen van den balans. Echter, zoolang het jaarverslag niet is uitgebracht, kan het door de directie nog vrijelijk worden veranderd, zonder dat de accountant er iets aan kan doen, zoodat we weer worden teruggevoerd tot het zoeven vermelde standpunt, dat de accountant toch moeilijk zich kan verantwoordelijk stellen voor stukken, welke hij zelf noch opstelt, noch teekent.

In Duitschland heeft men nu de volgende regeling gemaakt:

Het jaarverslag wordt onderscheiden in twee deelen, een betreffende de positie der vennootschap in de economische samenleving, een ander betreffende de balansposten.

Het eerste deel nu gaat den accountant niet aan, het bevat subjectieve inzichten der directie, welke o.m. hoogstens een interpretatie der totale balans kunnen bevatten,

Het tweede deel echter bevat allerlei feitelijkeheden, ontleend aan de jaarrekening, of medegeedeeld ter aanvulling van die jaarrekening. Deze punten zijn allen te controleren, en de accountant moet ze ook controleren. Hij is aansprakelijk voor wat de directie in dit deel publiceert. Verandert deze iets buiten zijn toestemming, dan kan worden aangenomen dat de vaststelling der jaarrekening nietig is, omdat deze nu eenmaal niet kan geschieden zonder goedkeuring van den controleerenden accountant.

Het tweede deel van het jaarverslag heeft een voorgeschreven minimum inhoud. O.m. moet het bevatten:

- a. ingekochte eigen aandelen, zoowel door de maatschappij als door derden voor haar rekening;
- b. aandelen der maatschappij, welke zijn ingekocht door van de maatschappij afhankelijke ondernemingen;
- c. borgstellingen e.d. niet in de balans verwerkte verplichtingen;
- d. toegekende rechten op de winst, ook wanneer daarvoor geen winstbewijzen zijn afgegeven;
- e. honoraria van directeur en commissarissen;
- f. verband met concern-ondernemingen;
- g. verband met afzet- en prijskartels.

Al deze gegevens worden door den accountant gecontroleerd.

Wij willen de merites van deze oplossing niet nader bespreken. De bevoegde instanties in ons beroep hebben op het oogenblik de kwestie, hier aangesneden, in studie en wij mogen verwachten dat zij, te dag of te morgen, hun meening publiceerende, met

de in Duitschland beproefde oplossing zullen rekening houden.

2. De nieuwe wet wil het leidersbeginsel ook in de naamlooze vennootschap tot verwezenlijking brengen. De directie heeft groote bevoegdheden, de commissarissen houden toezicht en de aandeelhouders storten geld. Als tegen-prestatie voor dit laatste ontvangen zij tweecërlei kwalificatie. Officieel heeten zij „Hauptversammlung“. In de literatuur worden zij ook nog genoemd: „persoonlijk niet verantwoordelijke geldgevers“. Voor wie lezen geleerd heeft is verder commentaar overbodig!

De „anonyme invloed“ der „persoonlijk niet verantwoordelijke geldgevers“ is in de nieuwe wet sterk teruggedrongen, hetwelk o.m. tot uiting komt in de vaststelling der jaarrekening.

Deze vaststelling geschiedt door de directie, onder goedkeuring van commissarissen, terwijl teekening van den accountant voor de rechtsgeldigheid der vaststelling noodig is. Slechts in zeer enkele gevallen kan de „Hauptversammlung“ tot de vaststelling der jaarrekening worden geroepen, b.v. wanneer directie en commissarissen niet tot overeenstemming kunnen geraken.

De „Hauptversammlung“ heeft het recht de winstverdeling vast te stellen. D.w.z. zij mag de koek verdeelen, welke directie en commissarissen haar ter verdeling aanbieden. Want aan afschrijvingen en reserves, zooals die door commissarissen en directie zijn vastgesteld, mag zij niets veranderen!

T.a.v. afschrijvingen is dat standpunt niet onjuist. Hoezeer de vaststelling in de praktijk ook onderhevig is aan subjectieve overwegingen, in beginsel betreft het hier een kostenbestanddeel, dat nooit door winstgerechtigden kan worden vastgesteld, maar feitelijk gegeven is en door de bedrijfsleiding in de resultatenrekening moet worden verwerkt. T.a.v. reserves hebben wij echter wel met een zeer sterke inperking der aandeelhoudersbevoegdheden te doen.

3. Een en ander klemt nog te meer, wanneer wij bedenken dat de algemeene vergadering bij de benoeming van de directie hoegenaamd geen invloed heeft. Deze benoeming geschiedt door commissarissen, voor den tijd van vijf jaren. Tusshentijds ontslag is slechts geoorloofd, wanneer daartoe dringende redenen bestaan.

Een motie van wantrouwen, door de algemene vergadering aangenomen, wordt voor commissarissen zulk een dringende reden. Let echter wel, zij verkrijgen daardoor slechts de bevoegdheid de directie te ontslaan, en het blijft aan hen om van die bevoegdheid al dan niet gebruik te maken.

4. Men heeft tenslotte gevoeld tegenover aandeelhouders iets te moeten goed maken, en daarom in de wet uitdrukkelijk vastgelegd dat zij het recht hebben inlichtingen in te winnen. Dit recht komt ieder aandeelhouder individueel toe. Echter kan die informatie worden geweigerd, wanneer de belangen der maatschappij, van gelieerde ondernemingen of van Volk und Reich dat eischen.

De aandeelhouder kan in rechten antwoord op zijn vragen eischen. Daar men echter weer niet te veel last van den „persoonlijk niet verantwoordelijken geldgever“ wenscht te hebben, zijn de proceskosten aanzienlijk verhoogd, terwijl de aansprakelijkheid voor schade, aan de maatschappij toegebracht door een in zijn eischen afgewezen aandeelhouder, is vergroot. Vroeger was zulk een aandeelhouder schadelijktig bij „Böswilligkeit“, nu reeds bij „grober Fahrlässigkeit“.

5. Het sociale element vinden wij terug in de voor onze ooren wel uiterst merkwaardige bepaling, dat het winstaandeel van

de leden der directie in een redelijke verhouding moet staan tot de bedragen, besteed aan de verzorging van het personeel of aan instellingen van publiek nut. Worden die redelijke verhoudingen niet gehandhaafd, dan is overheidsingrijpen ter correctie mogelijk.

6. In een artikel dat wij over deze zaak schreven in Modern Bedrijfsleven van Mei 1937, merkten wij reeds op dat het moeilijk is om over deze bepalingen, welke in October a.s. van kracht zullen worden, een oordeel uit te spreken. Men zou daartoe eerst moeten treden in een critiek op de politieke beginselen waardoor de wet wordt gedragen, en daarmede een terrein betreden, voor welks ontginning en cultiveering dit blad zeker niet wordt uitgegeven. Een enkele opmerking echter tot slot. Men zou geneigd zijn te denken, dat de kapitaalverschaffing voor de Aktiengesellschaft in de toekomst wel zeer bemoeijkt zal worden door de „onthoofding“ der „hoofdvergadering“. Daar is men in Duitschland niet bang voor geweest. Dr. Kiesou, die voor het speciaal aan dit onderwerp gewijde Aprilnummer van den „Wirtschaftstreuhänder“ een inleidend artikel schreef, wijst op veel dat in de wereld reeds is veranderd, hoewel dat eerst onmogelijk werd geacht.

„Im Uebrigen“, aldus zegt hij, „hat sich in den letzten Jahren hemr als einmal gezeigt, dasz für unmöglich gehaltene nicht nur möglich, sondern sogar richtig war“.

Zoo is het inderdaad. De tijden veranderen, en wij met hen.

d. T.

BOEKBESPREKING

Statistiek voor het Wasseherijbedrijf, IV, 1935;
Economisch Instituut voor de Middenstand.

Bovenstaande publicatie vormt de vierde jaarstatistiek, ten behoeve van de waschindustrieelen in Nederland. Ook in de jaren 1932, 1933 en 1934 is een dergelijke statistiek verschenen. Er wordt een overzicht geboden van de bedrijfsresultaten van 96 wasseherijbedrijven in het jaar 1935. Deze bedrijven zijn over het geheele land verdeeld, en men heeft gezorgd, dat in elk district voldoende vertegenwoordigers aan de Statistiek deelnamen.

Men kan zeggen, dat hoofdzakelijk twee typen bedrijven meegewerkt hebben, nl. de B-bedrijven, die zich op het zuivere „kwaliteits“ standpunt plaatsen en de C-bedrijven, die daarenvens de volkswasseherij kennen¹⁾.

Hoofdzakelijk wordt een inzicht gegeven in de verschillende kostenfactoren; van elk bedrijf (aangeduid met een nummer) worden de exploitatiekosten weergegeven per 100 gulden waschgeld. Deze Exploitatiekosten zijn verdeeld over de groepen:

- Loonen en Salarissen
- Chemicaliën
- Technische weefsels
- Water
- Brandstof, gas en electriciteit
- Expeditiekosten zonder loon
- Machines
- Gebouwen
- Algemeene onkosten
- 5 % interest over het werkkapitaal.

¹⁾ A-bedrijven (Volkswasseherijen) verschoven in belangrijke mate naar de groep der C-bedrijven in 1935, zoodat het niet van voldoende belang was, deze groep afzonderlijk op te voeren.